

SISÄMINISTERIÖ
PL 26
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO
SMDno-2014-2718

Pelastustoimen strategia vuoteen 2025

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto haluaa nostaa pelastustoimen strategia luonnoksesta vuoteen 2025 esille seuraavia asioita.

Pelastuslaitosten toimintakyvyn turvaaminen on ensisijainen tavoite. Talouden haasteet eivät saa ohjata toimintaa niin, että kansalaisten henki ja omaisuus ja yritysten ja yhteisöjen omaisuus on vaarassa. Tämän osalta toiminnan vaikuttavuus on turvattava. Toiminnan tarkasteleminen ainoastaan talouden kautta on sinällään kyseenalaista, koska esimerkiksi inhimillisiä menetyksiä ei voi talouden mittareilla arvottaa.

Tavoite pelastustoimen resurssien tehokkaammalle käytölle on sinällään hyvä. Nyt eletään kuitenkin sellaisessa tilanteessa, että strategian laadintavaiheen jälkeen toimintaympäristössä on tapahtunut muutos, mikä ei ole ollut tiedossa selvitystä laadittaessa. Esitys viiden pelastusalueen mallista valtakunnallisesti aiheuttaa tarpeita muuttaa pelastustoimen johtamisjärjestelmiä, niiden osalta on syytä tehdä jatkoselvitys. Itsehallintoalueiden toiminnan suunnittelussa on oltava mukana myös pelastustoimen järjestämisen suunnittelu. Nyt lähtökohdana on ensihoidon ohjaavuus toiminnan suunnittelussa, sen osalta on huomioita pelastustoimen muiden tehtävien poikkeavuus ensihoidosta. Esimerkkinä tästä voisi mainita valistus-, koulutus- ja tarkastustehtävät. Erilaiset tarpeet alueellisesti pelastustoimessa aiheuttavat sen, että koko maata ei voi tarkastella samoin ehdoin.

Koko maassa on turvattava toiminnan jatkuvuus ja pelastustoimen tehokas toiminta niin, että henkilö- ja omaisuusvahinkoja voidaan tehokkaasti ehkäistä. Tässä ei saisi olla merkitystä sillä, missä osassa maata toimitaan. Eritasoista pelastusvalmiutta voidaan tehdä, mutta apua on oltava saatavissa koko maassa. Hälytystehtävien jakaantuminen eri vuorokauden ajoille ei saa johtaa siihen, että onnettomuuden sattuessa pelastustoimi voi hoitaa tehtävänsä eri lailla eri vuorokauden aikoina. Palvelu on turvattava kellon ajasta riippumatta. Tämä on syytä huomioida erityisesti asutuskeskuksissa ja alueilla, missä on paljon teollisuutta.

Yleensä tilastollinen tarkastelu ei voi ohjata pelastustoimen toimintaa, vahinko ja onnettomuus ovat aina ennalta arvaamattomia. Kun vahvuudet ja toiminta-alueet ovat erilaiset eri pelastuslaitoksissa, ei voida järkevästi tehdä yhtä yhteistä mallia käytännön työn suorittamiselle.

Palolaitosten työajankäytössä nykyiseen poikkeuslupien mukaiseen malliin ollaan pelastuslaitoksen henkilöstön keskuudessa pääsääntöisesti tyytyväisiä. Tämä malli on käytössä hyvin laajasti myös muissa pohjoismaissa. Työajan osalta on huomioitava sen kokonaiskuormitus, työajan pilkkominen voi johtaa tilanteisiin, jossa työtä tehdään eri vuorojen osalta päällekkäin, pelastustehtävää ei voi jättää kesken. Tämä ns. 24 tunnin malli ei keskity pelkästään varsinaiseen pelastustehtävään vaan sen puitteissa tehdään myös niitä tehtäviä, jotka ovat pelastuslaitoksen toiminnan kannalta tärkeitä. Myös palomiesten fyysisen

suorituskyvyn ylläpito on keskeistä. Hyvät käytännöt ja järkevästi toteutettu työn suorittaminen ovat oleellisia hyvän työilmapiirin ja motivaation säilymiselle ja kehittymiselle.

Osaamistarpeet ja perusteet osaamisessa ovat koko maassa samat. Näiden osalta vakinaisen pelastusmiehistön ja pelastustoimenjohton koulutus voidaan järjestää samalla lailla koko maassa. Koko henkilöstöä pitää kohdella yhdenvertaisesti koulutusta järjestettäessä. Olemassa olevan osaamisen kannalta vakinaisen palokunnan osalta ei ole järkevää tehdä uutta järjestelmää nykyisen rinnalle, millä osaaminen todennetaan. Osaamisen kehittämisessä on huomioitava myös palomiesten urapolut. Eläkeiän nosto aiheuttaa sen, että varsinaisissa pelastustehtävissä ei voi jatkossa saavuttaa eläkeikää. Tästä voi tulla jatkossa ongelma, jos tehtäviin halutaan osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä.

Tämän hetken yksi suuri ongelma tehtävien hoidossa on koko ajan laajeneva vapaaehtoistyön osuus pelastustehtävissä. Pelastustehtävään ei saada aina tarvittavaa miehistöä, jos se perustuu liikaa vapaaehtoisuuteen. Nyt on jo syntynyt tilanteita, missä sama vakituiseen palokuntaan kuuluva joutuu hoitamaan kenttäjohtajan, savusukeltajan sekä autonkuljettajan tehtävät pelastustehtävässä samanaikaisesti. Kaikki ymmärtävät, että tämä on käytännössä mahdotonta. Vapaaehtoistyö ja sopimuspalokunnat voivat vain tukea pelastuslaitosten toimintaa, vastuuta ne eivät voi ottaa pelastustoimesta. Tilanteissa joissa onnettomuus sattuu aikaan, jolloin vapaaehtoiset tai sopimuspalokuntalaiset ovat omissa varsinaisissa työtehtävissään, ongelma kulminoituu.

Pelastustoimen resurssit tulee turvata jatkossa niin, että hälytystehtävät voidaan suorittaa Sisäministeriön ohjeiden mukaisesti. Samalla pelastustoimi on oltava myös jatkossa osa julkista palveluntuotantoa.

Kaikissa alaa koskevissa muutoksessa tulee noudattaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Henkilöstöpoliittisten periaatteiden tulee koskea samalla lailla sekä virkasuhteista että työsopimussuhteista henkilöstöä.

Helsingissä 11.5.2016

Jarkko Eloranta
Puheenjohtaja

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
Toimialajohtaja

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry